

Ősi emlék a Dániel család birtokában.

— Örmény püspöki kereszt. —

A Dániel család, mely a beköltözéskor Toderás vezetéknevet viselt, őse vezette be a hazai örményeket. Ezen kiváló családnak, mely e hazában is jelentékeny szerepet játszott, előde igen szívélyes viszonyban élt nagynevű püspökünkkel. Verzereskul Oxendius püspöktől kapta emlékül vezérünk: a tekintélyes Toderás azt a becses keresztet, melynek sikerült mását itt be is mutatjuk mélyen tisztelt olvasóinknak.

Néhai idősebb Dániel Pál volt országgyűlési képviselő keresemre erről a keresztől fényképeket készíttetett, mely képekből egy példányt Simay Gergely kir. tanácsos urnak és egyet nekem küldött. Mindkét példány hátára emléksorokat is írt; a királyi tanácsos úr példányára ezeket írta:

„Fényképe a családom tulajdonát képező, ivadékról ivadékra szállott azon szent-keresztnek, melynek oltalma alatt őseink Örményország Áni városából... előbb Moldovában, majd az 1669-ik évben innét is felkerekedve — három évi hegyeken és erdőkön való bujdosás után — Minász nem-egyesült örmény püspök vezérlete alatt Erdélyben (Gyergyó-Szt-Miklós, Cik-Szépviz...) megtelepedtek — Minász püspök utódjától, a hiveivel együtt 1684 ben a róm. kat. egyházba áttért Verzereskul Oxendius püspöktől családomnak ajándékozva, az eredeti jelenleg az én birtokomban van. — Az 1886-ik évi július hó utolsó

napjaiban Szamosújvárt élvezett és általom soha nem felejthető vendégszeretet, fajrokonaim iránt érzett meleg szeretet és nagyrabecsülésem jeléül és emlékeül Simay Gergely kir. tanácsos és nyugalmazott kir. törvényszéki elnök rokonomnak és kedves barátomnak. Ó-Léczen 1889 April. 14. Id. Dániel Pál országgyűlési képviselő.“

Az én példányomat felküldöttem Pulszky Ferenczhez, kitől felvilágosítást kértem a kereszt eredetére nézve. A kapott felvilágosítás így szól:

„Uraságod november 17-én hozzám intézett levelében felvilágosítást kér azon keresztre nézve, melynek fényképét leveléhez mellékelni szives volt.

A keresztnek igen díszes ezüst foglalatja világosan a XVII. századra vall, a kis fafaragványok pedig az Athosz-hegy kolostoraiban lakó szerzetesek munkája. Az ily mikroszkopikus finomsággal készült kis domborművek mindenütt el vannak terjedve az orthodox egyház követői közt, különösen Görögországban, a Balkán-félszigeten és Oroszországban; ugyanazért igen jól ismerem az ily-fajta műveket, melyek bizonyosan nem kerültek Örményországból. Csernojevics Arzen keresztje, mely a m. n. muzeumban őriztetik, technikájában szintén hasonlít a Dániel Pál birtokában levő kereszthez. Kiváló tisztelettel. Budapest, 1889 november hó 27-én. Pulszky Ferencz a m. n. muzeum igazgatója.“

Hiszszük, hogy a derék család alkalom-adtával ezt a becses tárgyat a szamosújvári örmény kath. katedrális templomnak fogja ajándékozni, hol őriztetnek a többi ereklyéi is annak a felejthetlen emlékű nagy püspöknek, ki korának egyik legjelentékenyebb és legbefolyásosabb egyénisége volt.

Szongott Kristóf.

Az örménység symboluma.

— Pátkánián. —

Pogány — örményből nem válik soha,
Nyelvében él, — vallása szent neki;
Legyen a sorsa bármily mostoha,
Sem önkény őt, sem csel meg nem tőri.

Hajlik mint a nád; de fentartja fejét,
Csapások súlya nem lankasztja el,
Az üldözés fokozza erejét,
Megküzdeni sok szenvedésivel!

Nem táplálék ám! sőt biztos halál,
Medvének kard-él, — csak harapj bele;
Örményországra ez szintén talál.
Nagyon veszélyes — játszani vele...

Hol Ararát tere, s három tava
Örmények földjét fennen hirdeti:
Thorgomnak diszlett egykor udvara.
Kurd és török sírját majd ott leli!...

Simay Gergely.

Kihallgatás a katolikosz-nál.

Egy berlini tudós s a legújabb örményországi utazó,
dr. Rohrbach Pál keleti tanulmányainak épen
most (a Preussische Jahrbücher novemberi fü-
zetének lapjain) megjelent részében érdekesen írja le ki-
hallgatáson való fogadtatását Ecsmiádzinban az örmények
katolikosza által.

Néhány óráig a vendégszeretetét élveztem, ugymond,
Erivánban egy német-örmény családnak, aztán az innen
alig néhány mérföldnyire fekvő ecsmiádzini kolostornak
vettem utamat. Itt van az örmények fő-patriarchájának
székhelye s egyházi életüknek a központja, a hova hosz-
szabb látogatásra hívtak volt meg örmény barátaim. a

kolostor ama szerzetesei, kikkel a német egyetemeken ismerkedtem meg.

Alkonyat táján robogott be kocsim a kolostor kapuján — s egy óra mulva már lakománál ültünk. Hatalmas samovár párolgott az asztalon s a kolostor édes borával töltött poharakat vidáman üritgette az Ararát földjén, a szent hegynek tövénél egy német doktor és két örmény szerzetes, a kik egykoron együtt ültek Európa szívében, a tudományok forrásánál.

Másnap reggel kihallgatásra voltam meghíva a katolikoszhoz. Az örmények jelenlegi katolikosza I. Mègèrdics Krimeán, kit hivei „hájríg“ (atyácska) névvel tisztelték meg. Jóval túl van a hetven éven, 1824-ben született Álurban a Ván-tó mellett, Ó-Örményország szívében. Egy archidiaconus, a ki Németországban tanult és ott bölcészettudori képesítést is nyert, a kolostornak vendégszobájából elvezetett a patriarchához. Vezetőm egyúttal tolmácsnak is ki volt rendelve, mert a patriarcha ámbár többször utazott Európában, csak örményül és törökül beszél.

A patriarcha palotája igen egyszerű épület; hosszú kétemeletes szárny a kolostorudvarban s még a perzsa korszakból származik. Nehány kozákos egyenruhájú szolga tiszteletteljesen üdvözölt a kapuban és a lépcsőn, mely az európaias berendezésű felső lakosztályhoz vezet. Tágas, világos helyiség sok pamlaggal, bécsi székekkel és picziny asztalokkal volt a váróterem. Nehány perc mulva egy európai világias öltözetű titkár a pompás szőnyegekkel borított fogadóterem ajtajaig vezetett. A háttérben egy karosszéken ült a patriarcha; hatalmas alak hosszú, csaknem hófehér szakállal, violaszin selyemruhában, a fején kis kerek sapkával és a mellén egyszerű kereszttel. Mindezt háttérbe szorította azonban az a csodás szelidség és meleg szívjóság, a mely szemeiből kisugárzott. Protestans létemre követtem a vezetőm példáját s megérintettem ajkaimmal a tiszteletreméltó ősz kezét.

Az üdvözlés után helyet foglaltam egy sophán s köztünk állott a tolmács hosszú fekete szerzetesi öltö-

nyében. Lefordította számomra, hogy ő szentsége örömmel üdvözli Ararát földjén azon ország fiát, a hol oly sok örmény nyerte a kiképeztetését, a mire én az örmény nép jelenlegi súlyos helyzete fölött való részvétemet fejeztem ki. Válaszul élénken elmondott hosszabb beszéd következett. A tolmács földre szegzett tekintettel s feszült figyelemmel hallgatta s én már attól féltem, hogy nem lesz képes az egésznek összefüggését emlékezetében tartani. Végre elhallgatott a patriarcha s nyomban és minden fennakadás nélkül következett a fordítás:

— Népünknek legnagyobb, halálos szerencsétlensége nem az, hogy ezereket mészároltak le, a falvakat lerombolták és a vetéseket elpusztították, hanem a menekültek elvándorlása, a nemzet szerteszórodása szülőhazájából az idegenbe, a hol demoralizálódik s kivetkőzik örmény népiességéből. Török-Örményországból harmincz-ezer menekült jött a legutóbbi években Ecsmiádzinba. A környékbeli falvakban helyezték őket el; de a lakosság legnagyobb áldozatkészségével sem képes róluk hosszabb ideig gondoskodni. Sok ezeren szerteszórodtak egész Elő-Ázsiában, hogy az éhinségtől és legyilkoltatástól meneküljenek. Még az árvaságra jutott gyermekek közül is, a kiket európai és amerikai emberbarátok nemesszivűsége megszabadított a pusztulástól, sokan, a kik külföldön nyerik a neveltetésüket, elvesznek a hazára nézve. Az ország elpusztult, nincs termése, nincs pénz az adók megfizetésére, nincsenek munkaeszközök, s nincsenek többé értelmes tanítók, kik a kétségbeesetteket összegyűtenék s kintartásra buzdítanák, kintartásra a drága szülőföldön. Mind többen és többen költöznek el, szerteszét az egész világba, a hol elveszítik legdrágább kincsöket.“

E szavak hiven visszatükrözik a hazafias és művelt örményeknek népük helyzetéről való felfogását. A legnagyobb csapást a hazából való kivándorlásban látják; mert ez, ha nem sikerül korlátok közé szorítása, a lassú felbomlását jelenti az egész nemzetnek. Különösen a mostani patriarcha egész életében ellene dolgozott az örménység e szerteszórodásának. Harmincz éves korában elvesztette a nejét s szerzetessé lett Konstantinápolyban.

Husz évvel később megírta nagyhirű munkáját „a család paradicsomá“-ról. Mint jeles szónok a legnagyobb erélylyel munkálkodott Konstantinápolyban az örmény társaság erkölcsi és értelmi emelésén. Az előbbkelőek, az ugynevezett „notabel“-ek nem viseltettek ezért hállával iránta, s a papság egy részével egyetemben mindent elkövettek, hogy konstantinápolyi patriarchává való megválasztását meghiusítsák, de a népszerűsége mégis diadalhoz segítette. Mint patriarcha a nép önkormányzati életének fejlesztésében tevékeny részt vett s a berlini congressuson is sokat fáradozott az örménység érdekében, de hasztalanul; mert — a mint egy alkalommal megjegyezte — „mások vas kanállal meríthettek, nekem csak papír kanalam volt.“ A török kormány később alkalmatlannak találta a reformatori működését és száműzte őt Jeruzsálembe. Az örmény nemzet választása s az orosz kormány megerősítése onnan emelte őt a katolikoszi székbe.

A viszonyok alakulása hozta magával, hogy a nagyérdemű férfiú jelenlegi magas állásában látszólag kevesebbet tehet népeért, mint azelőtt. Az örmény kérdés természeténél s a hatalmak hangulatánál fogva minden politikai lépés ezen a téren legalább ez idő szerint csak hiábavaló és veszélyes kísérlet lenne. Többen az örmények közül nem akarják ezt belátni s szemrehányásokkal illetik a katolikosz-t állítólagos tétlenségeért.

— Mítsem tehetek — így szólt a kihallgatás végén, csak imákat mondok naponként könnyező szemekkel a népért, hogy Isten könyörüljön rajta s fordítsa feléje az európai uralkodóknak és népeknek sziveit, különösen önöknél Németországban, a hol oly ellenséges indulattal viseltetnek az örmények iránt.“

A tiszteletnek őszinte érzésével vettem bucsút népének e valódi atyjától s a magasztos patriarchai alakvonásai kitörölhetlenül belevésődtek volna szivembe még akkor is, ha a bucsúzáskor nem ajándékozott volna meg arczképével, melyre sajátkezűleg írta e szavakat: „Emlékül az örmények atyácskájától.“

Dr. Molnár Antal.

Márton Dávid „Szép Ára“ című tragédiája.

Nagy örömünkre szolgál nekünk, magyar-örményeknek, hogy Márton Dávid immár a második magyar ember, ki tragédiájának tárgyát az örmény történelemből vette, bebizonyítván ezáltal irántunk való rokonszenvét, s azt, hogy az örmény történelemnek is számos oly alakja van, — kikben az erkölcsi erő, hősi nagyság, tántoríthatlan honszeretet és férfiúi méltóság nyilatkozván meg, — jellemükkel csodálatba ejtenek bennünket.

Márton Dávid, Árának ismeretes mondáját dolgozta fel.

A tragédia tartalma a következő: Ninus elhalván, boldogtalanná tette nejét, Semiramist, ki sorsát elpanaszolja Szamuramuthnak, s arra enged következtetni, hogy boldogságát csak a harczy zaj közt nyerheti vissza. Samuramuth Ninusnak eltaszított neje volt, ki épen ezért nagy gyűlölettel viseltetett Semiramis iránt, gyűlöletéből kifolyólag meg akarja őt ölni, de csak mint boldogot s nem mint boldogtalant. Tervét Zoroasterrel is közli, de ez, — habár megigézte Samuramuthnak, hogy terve kivételében segíteni fogja — megváltoztatja szándékát, s megfejtván a királynőnek álmát, őt nem a háborúra, hanem a békére ösztönzi. [I. felvonás].

Assyriában béke van. Semiramis Babilon tornyát építteti; ő maga rabszolgánőivel együtt himzéssel tölti idejét. Álmira, örmény származású rabszolgánő, kedvesének, Árának alakját himzé ki. Árának szépsége szerelmet kelt Semiramis szívében, ki elhatározza, hogy bármi módon is, de birni fogja a szép örmény király szerelmét. [II. felvonás].

Semiramis hadait összeszedetvén, Álmirát Árához küldi követségbe, ki engedélyt kért arra, hogy Semiramis hadait Örményországon át vezethesse.

Árá ráismer kedvesére, s megesküszik, hogy életével is megvédi őt Semiramis ellen, s kéri, hogy ne menjen vissza a táborba; de Almira nem akarja Semiramisnak

adott szavát megszegni, s elindul megvinni úrnőjének Árá tagadó válaszát. [III. felvonás].

Álmira gúnyos szavak kíséretében adja elő a király válaszát, s nyíltan kimondja, hogy Árá csak őt, a szegény rabszolganőt szereti, mire Semiramis Álmirát bilincsekbe vereti. Semiramis Csár által arról értesült, hogy Árá a táborba fog jönni; meglesi őt, s midőn megérkezik, felajánlja neki szerelmét, a mit a király méltatlankodva utasít vissza; Semiramis erővel megcsókolja Árát, s elkiáltja magát, hogy „Boldog vagyok.“ Ezt az időt várta Samuramuth, s kezében törrel Semiramisra rohan, de Árá megmenti a királynőt. Semiramis kiáltására berohannak az örök, s Samuramuthot megkötözve elhurczolják. Árá megszabadítván Álmirát, elhagyja a táborn. Semiramis Árá ellen indítja hadait, de megparancsolja, hogy a király életét megkímélve, őt élve hozzák a táborba. [IV. felvonás].

A harcz keményen folyik. Semiramis katonái Álmirát, hősiessége miatt Árának gondolva élve, a királyt pedig halva viszik Semiramis elé. Álmira ráborulva Árá holttestére, megismerteti magát. Semiramis boszújának szabad folyást engedve törrel megsebzí Álmirát, ki ráborulva kedvese tetemére kiadta lelkét [V. felvonás].

Már csak a tartalmát is tekintve, elmondhatjuk, hogy a híres Árá hősmondából igen érdekes színművet alkotott a szerző. Nem mondhatni, hogy teljesen ragaszkodott a történelemhez, illetőleg a mondához, de viszont nem is lépte át a poëtica licentia határát. A főcselekvény s Árának személyisége megegyezik a mondával, s költött részek csakis ott fordulnak elő, hol azokat a cselekvények közötti összefüggés, avagy az egyes személyek jellemének kidomborítása és fejlesztése tették szükségessé; így pl. Álmira személye teljesen költött, s csak Árá tragicumának indokolására van a tragédiában felvéve.

Árának jelleme ugyanaz, mint a hogy azt a mondából ismerjük és jellemének folytonos és fokozatos fejlesztése jól sikerült.

Árá a tenyleges világrenddel jön összeütközésbe, s habár törekvése erkölcsileg jogosult is, de ő akaratát

egész szenvedélylyel akarja érvényre juttatni, bukását épen ezért tehát nem kerülhette ki. Árá csak egyet, Semiramis rabszolganőjét szereti; udvaronczeit szeretettje keresésére küldi; de hiába, semmi hír felöle. Ez nagyon elkésérite az ifjú királyt, kinek egész lényét az eszményi szerelem töltötte el. Az előtte már megsemmisültnek látszó túlzott szerelme szenvedélylyé válik. Ezen fordulatot már előre előkészíti a szerző, midőn e szavakat adja a hős szájába:

„De hogyha egy lényt, — ki lelkeinket
Áthatja lelke minden érzetével —
Ragad ki a sors karjaink közül:
Oh akkor, akkor nincs szívünkre gyógyír
A siron túl is sajn e fájdalom.“

Árá, a már elveszettnek hitt Álmirát felismeri Semiramisnak hozzá küldött követében. Ismét boldognak érzi magát; honszeretetéből kifolyólag férfias önérzettel, hősi elszántsággal utasítja vissza Semiramis ajánlatát, s inkább sírt akar találni Ararát terén, semhogy átengedje országán az assyr hadakat. Előbb nem akarja vissza engedni Álmirát, de midőn megtudja, hogy Álmira szavát adta úrnőjének, hogy vissza fog térni, — megígérvén, hogy meg fogja őt menteni, — elengedi, de ez csak nagy szerelmének és becsületérzetének a kifolyása volt, a melyek nem engedték egyrészt, hogy kedvese „gyöngytiszta“ jellemét a szószegés szennyjeze be, de másrészt hű akart lenni saját magához, jelleméhez is, s Álmirát csak mint saját hősiessége, saját keze által megszabadítottat akarja birni.

Csár intrikája által találkozáván Semiramissal, visszautasítja hősünk a lába elé dobott szerelmet, mondván:

»Hiában kísért csábító szavad.
Szeretni téged nem tud hős Árá!

s habár Semiramisban legnagyobb ellenségét látta, megmenti őt Samuramuth törétől. Ez az, a mit igazi hősi, férfias jellemnek szoktunk nevezni. Hősünk koczkája azonban már el volt vetve: nem vészett el a sikamlós élet pusztáján, ellentétbe helyezte magát az akkori világrenddel, mert nem többet, csak egyet akart szeretni lel-

kének, szívének teljes erejével, s a hatalmas királynőnek „a férfiúi önérzettel összeférhetetlen“ szerelmét is vissza-utasítja. Elkövette a tragikus vétséget, s bűnhődését, testi halálát meg is lelte a harc mezéjén.

Árán kívül bámulatra méltó jellem még Álmira örmény leány, Semiramis rabszolganője, ki hasonlóan hő-süinkhöz a plátói szerelem képviselője. Nem hunyászkodik meg senki előtt, szerelmét nyíltan bevallja; szerelmétől elvakítatva éles szavakkal gúnyolja Semiramis trágárságát, s midőn átkai miatt megkötözték, egy pár szóval belsejét teljesen elébünk tárja:

»Csak ennyi súlya van bilincseteknek?
Nagyobbat, súlyosabbat adjatok!
Tegyétek rám a mindenség bilincset,
Hogy szenvedésem méltóvá tegyen
Az érzeményhez, mely szívemben él,
S hozzá, az ifjak legnemesbikéhez.«

Még akkor sem szünik meg átkokat szórni a királynő fejére, mikor már minden el van veszítve, de találatva Semiramis törétől, arra kéri gyilkosát, hogy drága kedvesét a Mászisz oldalán temettesse, s hogy legyen a hegy az ő nevével Árárt, s

„Ha megteszed végső kívánatom,
Úgy áldani fogom véres kezéd,
Mely orgyilokkal keblem átveré.«

E szavakkal, — kiengesztelődvén sorsával — kilehelve tiszta lelkét.

Semiramis jelleme ugyanaz, a mint azt a történelemből ismerjük. Ninus halála után egész erővel tör ki belőle a kéjhajhászat és szemérmertlenség; boldogtalannak érzi magát, de midőn Árá képét megpillantja, egész lényét csak ő foglalja el, s mindenkép birni akarja őt. Hazájával, annak sorsával nem sokat törődik; a közjót feláldozza egyéni érdekeinek. Háborút indít, seregeit veszélynék teszi ki, csakhogy egyéni céljait elérje; de ez neki nem sikerült; mert habár, megtagadván nőiességét, térdre borúlva esengett Árá szerelmeért, utálattal utasítja vissza ajánlatát. Semiramis még ekkor sem csügged el;

hadat indít Árá ellen, hogy őt hatalmába kerítve betölthesse kivánságát, s ép ezért megparancsolja katonáinak, hogy Árá életét kiméeljék. Árá azonban a csatában elesik. A szemérmetlen szerelem képviselője tehát nem érte el diadalát, s dühében jelleméből kifolyólag az ártatlan Álmirának életét semmisíti meg.

Samuramuth Ninusnak eltaszított neje volt, s mint ilyen örökös gyűlölettel viseltetett Ninus második neje, Semiramis iránt. Egész valóját a gyűlölség és a bosszúvágy tölti be; meg akarja őt ölni, de nem mint boldogtalant, mert:

„Boldogtalant megölni nines erőm,
Bánatnak a halál jótétemény,“

hanem arra vár, hogy ellensége valamikor boldognak érezze magát, hogy annál keserűbb legyen Semiramisnak a boldog életet elhagyni.

Tervének kivételére az alattomoság minden eszközt felhasználja, s midőn magának a királynőnek szájából hallja, hogy: „Boldog vagyok“ — akkor már elékezettnek látja a bosszú idejét, s Semiramisnak irányozza a tört, de azt hős Árá feltartja. Habár terve nem sikerül, azért mégis boldognak érzi magát, mert tanúja lőn Semiramis megvettetésének, s még halálra hurczoltatásakor is azt mondja, hogy:...

„Ninus első neje
Átkot hörög fejedre gaz bitorló,
Ha már megölni nem tudott vasa.“

A többi szereplők, az intrikus Csár, Szamszit, Thul, Assur és Szárkisz már nem igen folynak be a főcselekvényre, legfeljebb Zoroaster, ki Samuramuth terve ellenére Semiramist nem a háborúra, hanem a békére ösztönzi.

A mi a dráma egységét illeti, e tekintetben is nagyon helyesen járt el a szerző; van benne egy főcselekvény, a melyhez mint szorosan összefüggő részek kapcsolódnak kisebb-nagyobb kitérések u. n. epizodok.

A dráma szerkezete kifogástalan.

A költő verselése különös dicséretet érdemel. Nagyön szép jambusokban a költői szépségek egész hal-
mazára találunk. Nyelvezete szép, magyaros és fenséges.

Összevetve a modottakat Márton Dávidnak „Szép
Árá” című tragédiáját kétségkívül nagy irodalmi nye-
reségnek kell tekintenünk.

László Márton.

A magyarhoni örmény családok

GENEALOGIÁJA

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeté- és
keresztnevek etymologiai értelmére.

Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával írta Szongott Kristóf.

(Negyedik folytatás.)

Florián. L. Flora.

Florik = Flora, Florián. Martinus Florik, filius
Joannis Merza. Szam. vár. lev. 1803 (Mitsisz cridalis
iratai közt). — Flora Márton, a Merza Márton fia. Szam.
vár. lev. 1799. Tehát a Merza család vezetékeve is
Flora. Az Ázád, Cshichág, Flora, Florián, Florik,
Frênkucz (Frenkul), Merza (= Ámirás), Vártán, Várteresz,
Virág egy család.

Flukusz, a román flocosu szóból, szőrös. Szent-Péteri
másként Flukusz János. Szam. vár. lev. 1817. A Szent-
péteri család egyik ágának (Erzsebetváros) gúnyneve.
A Flukusz név most nincs használatban. L. Szentpéteri.

Fogarasi. Fogaras helység Magyarország erdélyi
részében. Vászil Fêgêrâsi. Erzs. Ker. II. köt. 152 l. 38
t. Kihalt család.

Fojszá a Moisa elferdített alakja. Mois, M o i s a a Mózes
kicsinyített alakjai a magyarban. Csik-Szêpvizen Fojszá =
Ámirás. — Ászvâdur Thoroszi Fojszá-ján. Erzs. Ker. II.
köt. 62 l. 21 t. L. Ámirás.

Foksánczhi, — magyarul Foksáni. Foksán helység
Romániában. Vászil Foksánczi. A szam. keresk. társaság
iratai közt. Foksánczhi Ángszend. Erzs. Ker. I. köt. 13 l.

Erzsébetvároson Foksánczhi = Frênkul (Frenkucz). Ágop Donovanák Foksánián: Foksáni Donovanák Jakab. Szam. H. II. köt. 6 l. 119 t. L. Donovanák, Novák.

Fonod. Funud perzsa szó, jelentése: béke, csend = Páczián, Pácziák. Chácshádur Fonods. Erzs. Ker. I. köt. 17 l. Kihalt család. L. Tul.

Frênkucz: Ferenczke; Franciscus, Franz, François. A fraczia és német franc szótól eredett, mely annyi mint szabad (németül frei.) Az ucz román kicsinyítő képző. — Gyergyó-Szt.-Miklóson: Frênkucz = Frenkul. Az Ázád család román neve. L. Ázád, Ferki, Firi.

Fridsêbors a román frige-borş (czibere-sütő, fősvény) szavakból. Fridsêbors Máriám. Szam. vár. lev. 1789. A Fridsêbors gúnynév most nincs használatban.

Frunkul = Frênkucz. Frunk = Frênk, ul román határozó = az, a; Frênkul = a Ferencz. — Thorosz Frênkulján. Csik-Szépvízi anyakönyv 1803. L. Frênkucz.

Fugá. A román fugar szó jelentése: futó. A Vázán család román neve. — Danig Fugá és mellette latinul Andreas (Donig nem Andreas, hanem Dominicus) Gergely. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Fugá, Fugulyán Futár, Mám és Vázán egy család; ezen öt név alatt előforduló család vezetéknév Gergely. L. Fugulyán, Futár, Mám, Vázán.

Fugulyán, (Fegulán, Fégulán, Fogulán, Fogolyán, Fogulyán, Fugalyán). Fug-ul-ián három részből áll; fug(ar): futó, ul román névhatározó (az, a, mely hátul a szóhoz ragad) és ián, ján (*huib*) örmény családnév képző; Fugulyán jelentése: a futó fia, futófi. Kirkor Fugulyán gám Kándrá: Fugulyán vagyis Kandra Gergely. Szam. Ker. 1819. III. köt. 382. l. 5 t. A Fugulyán család egyik ága Kandra nevet vett fel. L. Fuga, Kandra.

Futár magyar szó: Laufer, Courir, der reitende Eilbote, Freireiter. — Futár Ilyés ex Moldavia oriundus, Rno-catholicus, armenus. Szam. vár. lev. 1773. Ugyanazon iratban néhány sorral lejjebb: „Futár alias Moldován Ilie.“ E szerint a Fugá, Fugulyán, Futár, Vázán család Moldovából jött be hazánkba. L. Fugá, Fugulyán, Moldován és Vázán.

G.

Gajzágó. A hazai örmények első anyakönyvének 4. lapja tanuskodása szerint Budách (Budákovics) örmény pap Gyula-Fehérvártt 1714. okt. 28-án kereszteli meg Száko Emanuel fiát (Száko = Izsák, tehát Izsák Emanuel.) Ezen anyakönyv 15. lapja (1721. jan. 18.) még egy más Száko Mánugról (Emanuel) tesz említést, ki megkülönböztetésül az elsőtől „gágh“ (*gagh* sánta) Száko Emanuelnek neveztetett; később a jelző (gágh) a jelzett szóval (Száko) egybeiratott, így: Gághszáko, miből lágyitással lett a Gajzágó. Szamosújvártt a Gajzágó-kat örményül most is Gághszáko-knak hívják. A Gághszáko nevet 1778-ban (Szam. Ker. II. köt. 502 l.) így is találtam: Gághszágo. A Gajzágó nevet következő alakokban találtam: Adeodatus Gajzago. Szam. Ker. III. köt. 12. l. 19. t. Novák Péter pap írja, 1800 febr. 16. „Ego Christ. Gaizágó“ így írja maga a pap saját nevét, 1807. dec. 23. III. köt. 154. l. 142. t. — és Christ. Gajzágó szintén maga a pap 1822. jul. 12. III. 430. lapon. — Gajszáko Ferencz. Szam. vár. lev. 1801—26 sz. Joachimus Gájjszáko. Szam. vár. lev. 1785—294 sz. — Gág Száko Dávid. Szam. vár. lev. 1766. — Gáj Száko Péter. Szam. vár. lev. 1766, — *Uuqo luuuuuq•huu*. Szam. H. II. köt. 135 l. 47 t. — Emanuel Gach Szako alias Székucz. Szam. Ház. II. köt. 134. l. 30 t. — Dzerig Gajzágó Székutzján (*Uuqnuhuu*): Székutz-Gajzágó Simon. Szam. Ker. III. köt. 122. l. 62. t. — Mária Száko Székutzi, vor e Gaghszáko. (*Uuqnuhuu Uuqoh Uuqnuhuu, no t. luuuuuqo*): Székutz Száko, a ki Gajzágó, leánya Mária. Szam. Ker. III. köt. 445. l. márcz. 24. — Ezek szerint a Gajzágó család Székutz-nak is neveztetik. (Apáink Krimben genuai olaszokkal érintkeztek. Az olasz az Izsák-ot Isaaco-nak mondja: ebből lett az I kihagyásával a Száko. Később Moldva-Oláhországban a Szak(o)-ból csináltak utz (acska, ecske) román kicsinyítő képzővel Székutz-ot [= Szákutz = Izsákocska, kis Izsák]. V. ö. Issekutz). Gajzágó alias Dávidás Kristóf (így kell érteni: Gajzágó Dávid fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1795—2 sz. A Gajzágó család azon ága, melyből Gajzágó János

(Szamosújvártt) eredt, Dávidásnak is neveztetett. Martinus Lukács alias Gajzágó. Szam. vár. lev. összeírás. — Isaacus Márton és mellette örményül Száko Gághszákoji (Սաազոյ Կառնազոյի). Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. A Gajzágó név itt e hazában alakult. A Gajzágó család őse Márton (Mártonfi). A Márton és Lukács család egy eredetű. A Mártonfiak még most is tartják a rokonságot a Gajzágókkal. L. Bogdánffi, Gágh-Száko.

Galamb, a latin columba után készült magyar szó. — Golomb-i Ándriás. Szam. Ház. II. köt. 30. l. 26. t. Ez a név legelőször 1752. évben fordul elő Szamosújvártt. Kihalt család. L. Hulba, Porumb.

Gazda, a Gháftándsi család magyar neve. — Ohánnesz Gazda. A szamosújári timártársulat iratai között 1802. L. Der, Cháftándsi, Logos.

Gazdag, a Chodsá családnév magyar neve. L. Chodsá, Gêzducz.

Gábor: az erős, a héber gibor-ból. — Toder Gábor. Szam. Ker. II. köt. 529. l. 46. t. Az Ámbur (Erős) család héber neve. L. Ámbur, Erős, Gáborfi, Gábriel, Gábrus, Kápriel.

Gáborfi. Gáborfi Kajtán. Szam. vár. lev. 1784. Ártmách vagyis Gáborfi Miklós. Szam. vár. lev. 1807. Az Ártmách, Gábor, Gáborfi, Gábriel, Gábrus, Kápriel, Tarisnyás, Trásztádsi egy család. L. ezeket.

Gábriel = Gábor. L. Gábor.

Gábrus (Gábri, Gábris kicsinyező férfi nevek) = Gábor. Kápriel, vèr mágánuámp gocshi Gábrus: Kápriel (Gábriel), ki vezetéknevvel Gábrusnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 41. l. 332. t. A Gábrus-ok Kápriel-ek. A Gábrus családból származott a felejthetlen emlékü tudós Gábrus Zakariás tanár (született Samosújvártt 1798. aug. 18-án, — meghalt 1870. ápr. 27-én.), kinek életrajzát egy „Eltemetett láng-ész“ cím alatt hálás tanítványa: Szongott Kristóf írta meg. L. a Szamosújvár városi örmény kath. nyilvános algymnásium 1877/8 tanévben megjelent „Tudósítvány“-át.). — A Gábrus család egyik ága Hofer-nek (Hoferás) is neveztetett (gúnynév). — Lengyel Bogdán alias Gábrus. Szam. vár. lev. 1811—306 sz. Azért nevezik e családot

is Lengyel-nek, mert ez is Lengyelországból jött be hazánkba. L. Gábor.

Gágáz (*gagaz*) örmény szó, jelentése dadogó = Balbus selypes. Gágáz Ángszend. Szam. Ker. I. köt. 60. l. 22. t. Kihalt család. Szamosújvártt Czetz Kristóf adószedő is (1850) „Gágáz“ melléknevet kapott.

Gágh (*gagh*) örmény szó, jelentése: sánta = Claudius, Kolos. Szdephán Gághján. Szam. Ker. II. köt. 658 l. 113 t. — „Stephanus Gách“ van egy levéltári irat első oldalára írva és a másodikon Gál István. Szam. vár. lev. 1800. (Ászlán crida iratai közt.) Tehát a Gách és Kál is átírva Gál. L. Ágoston, Belesug, Chodsá, Dobál, Gál, Gêzducz, Máli, Sánta.

Gágh-Lukács — Sánta-Lukács (Kajtán).

Gágh-Márkó — Sánta-Márk (Anna). Martinus Lukács alias Gágh-Márko. Szam. vár. lev. 1799. (Görög crida iratai közt). Ugyanez így írta alá nevét: Lukács Márton Gách-Márko szamosújvári civis 1799. A Sánták ezen ága a Lukács családhoz tartozik. (Sánta-Lukács Márk fia Márton.)

Gágh-Márton — Sánta-Márton (Kristóf).

Gághodn (*gaghodn*) örmény szó, jelentése: sánta lábú. — Gághodn Sztephán. Szam. Ker. II. köt. 186. l. 49. t.

Gágh-Szákó — Sánta-Izsák. L. Gajzágó.

Gágh-Sztephán, így is: Gághod-Sztephán — Sánta-István vagy Sánta lábú István. — Thorosz Gágh-Sztepháni vérti. Szam. H. II. köt. 40. l. 60. t.

Gágh-Thorosz — Sánta-Thorosz. Gágh-Thorosz Cháeshádur. Szam. H. II. köt. 84. l. 144. t. — Elisabeth tusztêr Thoroszi Gághi: Sánta-Tódor leánya Erzsébet. Szam. H. II. köt. 98. l. 47. t. A hét Gágh család közül kettő (Gágh-Márkó és Gágh-Szákó) életben van, a többi kihalt.

Gágugh (*gagugh*) örmény szó: gyöngye, lágy, nyájas, édes beszédű, Blanda, Blandin, törökül ladif. L. Ládif. — Dominik Lukácsi Gágughi: Gágugh Lukács fia Domonkos. A szamosújvári kereskedő-társaság 1798 évi iratai között. A „gágugh“ a Lukács család ezen ágának állandó jelzője. Ez a Domonkos a nagynevű Lukácsi

Kristóf édes apja. Ez volt az első, ki a Lukács nevet az örmény sajátító-eset *i* ragával kezdette használni (Lukács-i).
L. Lukács, Lukácsi.

Gál, az örmény gágh (sánta) és kál (farkas) átírt alakja. Gál-Márko István. Szam. vár. lev. 1834—685 sz.
L. Ázbejfí, Farkas, Gágh, Kál, Lupul, Wolf.

Gáláif. Gálif, kálif, chálif (kalifa az araboknál) többes száma gáláif, arab szó: utód, király. A Thákvor (Császár) családnév arab neve. L. Balázs, Chonthikhár, Császár, Thákvor, Vászil, Zachariás. E családnév most nincs használatban.

Gámenczi, magyarul Kám(i)en(ie)c-ből való. Kámieniec-Podolski helység déli Oroszországban. Az örmény e helységet: Gámencz-Potols-nak nevezi. Gámentzi, vagyis Ergêrczhi Sándor. Szam. vár. lev. 1810—586 sz. — Gámentzi Auxentius alias Ergêrczhi. Szam. vár. lev. 1813—146 sz. — Theodorus Gámentzi alias Lengyel. Az Ergêrczhi = Gámentzi. A Lengyel család egyik ága is Gámentzi. — Márton Kámentzki (így). Szam. vár. lev. 1783. (A Csásusz crida iratai közt.) Kámenczki. Erzs. Ker. I. köt. 28 l. — Ászvádur Kámingeczhi. Szam. vár. lev. 1502—288 sz. Mária Terézia 1762. szept. 12-én kelt iratában ezt mondja: „Honesto foemina Anna Bogdanovics-Gamentzi, nobilis quondam Christophori Placsintár civis dum viveret Armenopolitani vidua relicta.“ A mellékletben pedig: „Gámentzi alias Bogdánovics Anna.“ E szerint a Gámentzi család vezetékneve Bogdánovics (Bogdán). A Bogdán, Bogdánovics, Ergêrczhi, Gámenczi és a Lengyel család egyik ága egy család. — Gámenczi Mojses alias Nyolcz. A sam. keresk. társaság iratai közt. L. Beczás, Bogdánovics, Ergêrczhi, Lengyel, Nyolcz, Szász, Szákszon.

Gárábéd (գարաբեդ) örmény szó, jelentése: kalauz, útmutató, előjáró, elülmenő, mást megelőző; mint keresztnev: Elülmenő János-t, Megelőző János-t (Praecursor Joannes) jelent. A գարաբեդ (gárávarábéd) rövidebb alakja: praevious, praecedens, antecessor. Gárábéd, Ker. Szt-János sajátlagos neve az örményben; θεόδρομος, divinus cursor. — Mánug Ászváduri Gárábédján: Gárábéd Bogdán fia Emanuel. Szam. Ház. III. köt. 11. l. E családnév elő-

fordul Keleten is: Gárábéd Krikorián. „Árévékh“ 1886. szept. 12, 805 sz. L. Hánko (Hánkovics), Mègèrdics.

Gárász, (գարաշ) örmény szó: hordó, dolium (gúnynév.) Gárász Kirkor. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 207. t. — Gárász Jásik Bogdán. Szam. vár. lev. 1848. A Jásik család gúnynéve. A Gárász név most nincs használatban. L. Jásik, Turcsa.

Gárdsthév, (գարժեղիւ) örmény szó, jelentése: rövidkarú. Jákub Gárdstheveru. Szam. H. II. köt. 167. l. 157. t. — Mánug Száhági Gárdsthévján. Szam. H. II. köt. 20. l. 43. t. Kihalt család. L. Dsurdsovczhi, Iszáhág, Izsák, Khêzdurián, Kurtakezú, Polgár, Száhág, Zugráv.

Gármir, (գարմիր) örmény szó, jelentése: veres. = Pyrhus, Flavián, Rufián. A Roska család örmény neve. E család-név előfordul Keleten is: Gármérján. „Árévékh“ 1889. jan. 16. 1504 sz. L. Mèrmèkándrucz, Piros, Roska, Roth, Stefánovics.

Gáspár (a perzsa nyelv után) jelentése: kincstárnok. Ászvádur Gáspár. Szam. Ker. II. köt. 188. l. 35. t. — Bogdán Bányai alias Gáspár, — Gáspár = Bányai. Szam. Ker. 1852. IV. köt. 291. l. L. Bájáczh, Máli, Melchon.

Gázmián az örmény gázmém (գազմեմ, készitek, ékesitek, újítok, építetek) igéből. Gázimián. Erzs. Ker. II. köt. 9. l. 14. t. Kihalt család.

Gecző. Geczi, Gecző a Gergely név kicsinyített alakjai. Mivel az örmény Káringecz név végszótagja „gecz“, Káringecz Bálint (Szamosúvjártt) nevét Gecző-re magyarosította. Szam. vár. lev. 1848. L. Káringecz.

Geinár. Gáinár román szó: tyúk-árus, Hühnerhändler. Az örmény a nagyapát (báb) háv-nak is nevezi; de a háv (հավ) nagyapát (avus) és tyukot, madarat (latin avis) is jelent; azért a gúnyolódó nyelv e családot, melynek örmény neve Báb, románul Geinár-nak nevezte. — Nigol Geinár. Szam. Ház. II. köt. 15. l. 134. t. Romániában még vannak Geinár-ok, hazánkban e név már nem használatos. Szucsávában: Kápriél Hávulián. Marseillei „Armenia“, 1887. 55 sz. L. Báb, Cheul. Hevul, Nigol, Pápai (Popoi), Totobej.

Gêlesává. Gâlceava román szó: czivakodás, perpatvar, versengés. — *Gêlcsává* Bogdán. Szam. vár. lev. 1808—249 sz. Kihalt család. L. Háenig.

Gênkhêhâr (ḡp̄p̄h̄h̄) örmény szó, jelentése: keresztapa. Iszáh Gênkhêhárján. Szam. Ker. II. köt. 837 l. jan. 23. Kihalt család. L. Háruszep.

Geréb magyar szó. Gratian = Karátsony másképp Geréb. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Korbuly Karátsony alias Geréb. Szam. vár. lev. 1816—1525 sz. A Korbuly család egyik ágának mellékneve Geréb. L. Korbuly.

Gergely hellen eredetű: γρηγορος: éber, örményül árthun (zárthun) = Vigil, Gregorius. Minász Gergely. Szam. Ker. II. köt. 454 l. jan. 20. Szamosújvárt az anyakönyvekben a Gergely név először 1776-ban fordul elő; addig csak a Krikor név volt használatban. — Gergely Péter, ki 1798-ban Csik-Szépvizen halt meg, fiai Péter nevet vesznek fel. Ugyanott Péter Gergely fia, a Péter helyett Fehér nevet kezd használni. — Gergely Simon alias Kehes. Szam. vár. lev. — Elias Gergely mellett örményül Eghiá Angszendi és e mellett ironnal = Tüzes Bogdán. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Dirácshu, Duducz, Fugá, Fugulián, Futár, Gergely, Krikor, Tüzes, Vázán, Zártun, melyek egy családot képeznek, vezetékneve: Ángszend (= Maxin, Oxend). L. Báhágián, Dirácshu, Duducz, Fehér, Fugá, Fugulyán, Futár, Gergicz (Gugicz), Hászt, Kehes, Péter, Száchá, Vastag, Vázán, Verzár.

Gergelyfi, az örmény Kirkosá magyar fordítása. A Gergelyfi-ek Kirkosá-k. „Izsák Gergelynek a fia Antal,” így írta alá nevét Szamosújvárhoz Déváról benyújtott kérvényét: Izsák Antal; de pecsétjén már nem használja az Izsák vezetéknevet, hanem csak ezt: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1823—255. sz. — Izsák Gergely fia: Izsák Antal, ki kereskedő volt Szászvároson, nevét így írta: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1833—176 sz. L. Gergely, Izsák, Kirkosá.

Gergicz, a Gergely kicsiyített örmény alakja. L. Gergely, Gergelyfi, Gugicz.

Gérlácshi — jelentése: szamosújvári. Szamosújvár közelében volt egy kis román falú, mely Gherlá nevet

viselt; a románok ezen elenyészett falú nevééről Szamosújvár városát Gherlának nevezik. Kihalt család. V. ö. Gerloczi (Budapest volt polgármesterének neve.) L. Csucsul.

Geron. A görög a mom (*d'nd*) örmény szót, melynek jelentése: viaszgyertya, *κηρός*-nak mondja; ebből lett az örményben is használt Geron, Keron. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788—59 sz. — Geron vagyis Miron János. Szam. vár. lev. 1802—209 sz. — Máriám Geron-ián. Szam. Ház. III. köt. 29. l. — Ripsima Christophori Geron. Szam. Ker. II. köt. 620. l. 67 t. Geron = Miron. Bulbuk, Dsirách, Geron, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi egy család. E család vezetőneve Ángszend. L. Ángszend, Bulbuk, Dsirách, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gerus = Geron. Kirkos Gerus. Szam. vár. lev. 1782. 200. sz. L. Geron.

Gêzdutz. A kölcsönzött magyar gazdag szóból román ucz kicsinyítő szócskával képzett szó, jelentése: elég gazdag. Chodsá = Gazdag = Gêzducz családnevek most nincsenek használatban. Ovágim Gêzducz. Szam. Ház. III. köt. 45 l. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gágh (Gál), Gazdag, Máli, Sánta.

Gimbir, magyarul gyömbér. Úgy látszik a zingiber, gingiber idegen szóból van alakítva. Máriám Gimbirian. Szam. Ker. IV. köt. 21. l. szept. 15. Kihalt család.

Girágosz. Clemens Galanus „Conciliatio eccles. armenae cum romana“ című jeles munkájában (I. köt. 15. l.) a Girágosz-t Ciriacus-szal fordítja. — Donig Girágosz. Szam. H. II. köt. 8. l. 160. t. E családnév előfordul Keleten is: Zoráh Girágoszián. „Árévékh“ 1886. okt. 21. 829. sz.

Gogheczhi. Koghthán, mely közönségesen Koghthên nevet visel, Nagy-Örményország Váspurágán tartományának egyik kerülete. Itt foly a Jerászch (Araxes); borterő hely. (A koltháni dalok Choreneinél). Koghtheczhi ná vor i kávárn Koghthán: Koghtheczhi (gogh[thn]eczhi) az, ki Koghthán (Goghthán) kerületből való. Kihalt család.

Gopcsa, az Ágopcsa (Hágopcsa) rövidebb alakja, jelentése Jakab. — Ágopcsá Nigoli Jákobfján, — magyarul

így irta nevét: Jakabffy Jakab. Szam. vár. lev. 1797—77 sz. Der-Minász Geronián 1792. febr. 9-én. Szam. Ker. II. köt. 726. l. 19. t. alatt ezt írja: Ovágim Gopeshá. E családnév előfordul Keleten is; a „Méság“ czimű örmény lap egyik legközelebbi számában: M. (Há)gopcsá(nián) *Եստրղըզիսիւն*. — Ánton Luszig Gopcsá-i: Gopcsa Lukács fia Antal. Szam. vár. lev. 1782. L. Ágopsa, Hágopsa.

Gogomán román szó, jelentése: együgyű, bamba Gúny-név. Christophorus Gogomán. Szam. vár. lev. 1792—258 sz. — Árinkh bêrbênczá Szoghomonen Ováneshinê Gogomán: Vettünk tagdíjt Gogomán-János Salamontól. A szamosújvári tímártársulat iratai közt. A Gogomán család vezetékneve Ohánnesz (János). Kirkor Luszigin Gogománin Iláchián vêrtin: Lengyel-Gogomán Lukács fia Gergely. Szam. Ház. III. köt. 48. l. A Gogomán család is Lengyelországból jött be hazánkba. — Gogomán Tódor (Szamosújvártt) 1848 körül Gogomán nevét Tódorfi-ra magyarosította. A Gogomán család egyik ága most Tódorfi. L. Lengyel, Ohánnesz, Tódorfi.

Goldschmied. Az Ötvös család azon ága, mely százszok közé telepedett le (Segesvár), nevét Goldschmied-re (német szó: aranyműves, ötvös) változtatta. L. Ársintár, Oszgerics, Ötvös.

Golorig. A hazai örmény ugyan kerek, gömbölyű értelemben is használja a golorig szót; de mivel az örmény kèlorél (*գորիլ*: elveszit, elhullatja, lehullatja (a hajzatot) igéből képezett melléknév, jelentése: kopasz. — Ötvös vagyis Golorig Ágoston. Szam. vár. lev. 1793—91 sz. A Golorig név az Erzsébetvárosról eredt Ötvös család mellékeve. A Golorig családnév most nincs használatban. L. Goldschmied, Ötvös.

Gomostá, a Jagomost rövidebb alakja. — Gomostá Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 219. l. 28. t. L. Jagamast.

Gondág. A gëndág, gëntág (*գըմագ*) örmény szónak jelentése: kopasz. L. Bleská, Dsecshegh, Kendof, Këndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Gordul, a Korbul másik alakja. Mivel a Hercz(eg) család röviden Hêrcz nevet visel és némelyek hibásan ezt a Hêrcz szót, a német Herz-czel (szív) egy jelentésű-

nek vették, azért a Cordula név után, a Korbuly család ezen ágát Gordul-nak nevezték. Kordul Izsák. Szam. vár. lev. 1789. — Joannes Gordul Andrus és mellette örményül Ohánnesz Gorduli. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Eszerint Gordul = Korbuly = Andrus. Ohánnesz Gordulián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. apr. 10. — Gordul Száko. Szam. H. II. köt. 204. l. 7. t. L. Ándrus, Korbuly.

Gorgod (γοργος) örmény szó, jelentése: darált buzából készített bőjtös étel. Gúnynev. Gorgod Lukács. Szam. vár. lev. 1821—964 sz. Kihalt család.

Goriá, Goricza a Cheul család gúnyneve. A goriá-t a latin gloriá-ból (dicsőség) és a goriczá-t a román gornic-ból (ajtonálló) csinálták. — Goriá Ángszend. Szam. Ker. III. köt. 139. l. 32. t. — Goricza Jakab. Szam. vár. lev. 1822. — Cheul vagy Gorja Sándor. A szam. keresk. társaság 1826. évi iratai közt. L. Cheul, Hávul (Hevul).

Gorove. Gorov, gorovi (γοροβι) örmény szó, jelentése: ügyes, vitéz, derék, bátor, eszes, erős kezű; görögül ἀξονιστής, jaculator. Az Ákoncz család örmény neve. — Gorove Észthepán. Szam. Ker. IV. köt. 235. l. jun. 17. 1845. — Ázbej Hohánnesz mágánuámp Gorovejencz: Ázbej János, kinek vezetékneve Gorove. Szam. Ker. I. köt. 26. l. Gorove = Ázbej. Ákoncz, Ázbej, Gorove egy család. A Gorovej a Gorovéból az örmény sajátítóeset i ragával képződött; tehát: Christophorus Gorovej (Gorove-i); Gorove-nek fia Kristóf. L. Ábágár, Ákoncz, Ázbej.

Goskár (γοσκάρ) örmény szó, jelentése: csizmadia. Goskár Várteresz. Szam. Hal. II. köt. 1. l. 7. t. A Goskár név most nincs használatban. E család vezetékneve Simon. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Eránosz, Gusát, Simon, Suszter, Toderás.

Govrik = Kovrig. Govrik Thoroszin vêtin: Govrik Thorosz (Tódor) fia. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 209. t. A nemes-ág Govrik-ot ír (ezt az irmódort először Novák P. papp használta. Szam. Ker. III. köt. 53. l. 119. t.), a nem nemes-ág Kovrig-ot; az anyakönyvekben örményül csak így: Kovrig. L. Kovrig.

Goze. Az örmény kosz (*qou*) szónak jelentése: száraz, kopár, siccus, aridus; a kosz átírt és elferdített alakjai: Goze, Gozej, Gozás, Gázej, Kozeszk. — Chácshig Goze. Szam. H. II. köt. 299. l. 151. t. — Gozej Gergely. Szam. vár. lev. 1819. — Gázej Katalin. Szam. vár. lev. 1828. — Gozás Bogdán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Kozeszk alias Kopár Kristóf. Szam. vár. lev. 1820—2263 sz. A Goze név most nincs használatban. L. Kasza, Kosza, Kopár.

Görbe, a dzurperán magyar neve. Görbe Gergely. Szam. vár. lev. 1766. L. Dzurperán, Êsztrêmb.

Görgényi. Görgényi Tódor Julianna. Szam. vár. lev. 1749. Görgény-Szt-Imréről két család jött Szamosújvárra lakozni: a Takesz család, mely Gurginczhi nevet is viselt és a Tódor család egyik ága, mely a magyar Görgényi nevet használta. A Görgényi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Gurginczhi, Tákesz, Tódor.

Görög, a Horom örmény szónak magyar fordítása. Hujn (*juju*) örmény szó jelentése: görög. Humánián (Görög) Vártán lebergi örmény kath. érsek szentelte fel dr. Verzereskul Oxendiust az erdélyi örmény katolikusok püspökévé 1691 júl. 30-án. L. Honán, Horom.

Gul (*lum*) örmény szó, jelentése: magszem. vetés = Czerealis (vértanú máj. 29) = Demeter. A Dumitru családnév örmény neve. L. Dumitru.

Gugicz a Gergicz (Gergely) másik alakja. L. Gergicz, Gergely.

Gul perzsa szó, jelentése: virág, rózsza; guljázé: rózsaoilaj. Gádárine Toderin Gul-inin tusztêr. Szam. H. II. köt. 404. l. 94. t. E családnév most nincs használatban. Thoder Zachariás és mellette örményül Toder Gulini Zádigi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. Tehát Gulin Zachariás, Zádig. L. Cshicshág, Flora, Florián, Vártán, Várteres, Virág, Zachariás, Zádig.

Gur (*lum*) örmény szó, jelentése: vak = Caecilius (püspök, máj. 15). Gur Lukács. Szam. H. II. 71. l. 63. t. Kihalt család. L. Miácshen.

Gurginczhi, magyarul Görgényi; Görgény helység. Gurginczhi Nigol. Szam. Ker. I. köt. 184. l. 1595. t. —

Meráv Luszigên Tákeszi Gurginczhin: Meghalt Görgényi Tákesz Lukács. Szam. Hal. II. köt. 12. l. 233. t. A Tákesz (Ábrahám) család Görgényből jött Szamosújvárra. A Gurginczhi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Görgényi, Tákesz.

Gurjégh. A Cyrillus-t az örmény Gurjégh-nak nevezi. Mègêrdicsh Gurjégh. Szam. Ker. II. köt. 367. l. 35. t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Gurjéghián. „Mászisz“ 1879 okt. 20. 2444 sz. Kihalt család. L. Biáthá, Cziriák, Dominik, Kritsa.

Gusát. Gusát román szó: golyvás. Goskár Várteresz Gusát. Szam. Ker. I. köt. 134. l. A Gusát-ok Goskár-ok. A Gusát-Goskárok vezetékeve Nikos. A Gusát kihalt család. L. Goskár, Nikos.

Gyászoló, magyar szó. Gyászoló Izsák. Szam. vár. lev. 1766. Kihalt család.

Gyergyai, az örmény Dsurdsovczhi magyar fordítása. — Martinus Gyergyai alias Várteresz. Szam. vár. lev. 1803—1354 sz. — Gyergyai Flora Márton. Szam. vár. lev. 1804—979 sz. — Gyergyai Flora-Várteresz. Szam. vár. lev. 1804—985. sz. A Flora-Várteresz család is Gyergyó-Szt-Miklósról jött Szamosújvárra lakozni. — Gyergyai Ulyán másképp Keresztes István. Szam. vár. lev. 1811—306. sz. Az Áki, Bocshig, Fark, Kepri (Kápríkoda) Gyergyai-Keresztes család vezetékeve Ulián (= Kecskés). L. Dsurdsovczhi, Ulián.

Gyertyánfi. Dsêrák örmény szó, jelen tése: gyertya. Gyertyánfi a dsêrák magyar fordítása. L. Dsirách (dsêrák), Geron, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gyömbér (termény, növénytan). Simai Tódor gúnyneve Szamosújvártt 1812-ben. L. Simai.

György, a hellen georgiosból származott, mely földmívelőt jelent.

H.

Hamar. L. Hamari.

Hamari, a Cshusztápán magyar neve. L. Cshusztápán, Hamar.

Haraga. L. Haragai, Blágá.

Haragai, a Hárágá magyarosított alakja. L. Hárágá.

Haragos, a Haragai másik alakja. — Haragos Hácsig (Chácshig). Szam. vár. lev. 1828—697 sz. L. Haragai, Hárágá.

Hari, a (C)hári(b) rövidebb alakja. Hari Donovák Kristóf. Szam. vár. lev. 1846. A Hari család vezetékeve Donovák. L. Chárib (Hárib), Donovák.

Harmat, a „moroz“ lengyel-ruthén szónak magyar fordítása; örményül ságh (*gari*), czhogh (*gon*). Kristóf Harmat-ján. Szam. Ház. III. köt. 46 l. 1840. febr. 23. (Ekkor fordul elő először a Harmat név, addig Moroz). L. Moroz, Ötvös, Sztephán.

Hácskó, Hácskul a Chácshig kicsinyített alakjai; hács = chácsh (*huuz*) örmény szóval, jelentése: kereszt; ko szláv képző, ul román határozó. Hácskó, Hácskul = Kristóf. Christoph Hácsko. Szam. Ház. III. köt. 67. l. E családnév előfordul Keleten is: Der-Hohánnesz Chácshig-án (*huuz/huub*) örmény pap Calcuttában. „Ár évélkh“ 1888. decz. 13. 1474 sz. — Hácskuj Tütsek Kristóf. Szam. vár. lev. 1866. A Hácsko, Hácskul család Tütseknek is nevezetik. L. Chácsko, Tütsek.

Hádsi arab szó, jelentése: zarándok; a törökök közül az kap hádsi nevet, ki zarándokolva járt Mekka városában; a keresztények közül pedig az, ki látta Jeruzsálemet és a többi szent-helyeket. — Cajetanus Hádsi. Szam. Ker. I. I. köt. 77. l. 3. t. 1604. — Jész Ohánnesz Boghoszi Hádsi-ján alias Páll János glézsár. Szam. vár. lev. 1822—1729 sz. (Én Hádsi Boghosz János vagyis Páll János üveges). — Hádsi Kirkos Gergely Borviz-Előpatakon elhalt örmény kereskedő. Szam. vár. lev. 1830. — Két Hádsi volt Szamosújvárt, egyik Boghosz (= Páll; később ez nevét Sárosi-ra változtatta), másik Kirkos volt. Ánná Hádsián gám Sárosi: Hádsi vagy Sárosi Anna. Szam. Ker. IV. köt. 85. l. A Hádsi-ak Sárosi-aknak is neveztettek. L. Ákoncz, Boghosz (Pál), Kirkos, Meghdesz, Sárosi.

Háenig. Az örmény henkn (*gluqb*: czivakodás, perlekedés) szót a nép henegnek mondja. Heneg (Háenig), a Megrán család örmény neve. L. Gélcsává, Megrán.

Hágop = Jakab. Der-Nigol Hágopián. Szam. Ker. I. köt. 74 l. 771 t. E családnév előfordul Keleten is: Hágopián jelentékeny örmény család Londonban. Hágop volt Örményország nagynevű patriárkhája is, ki Mëdzbin fővárosban lakott és Világosító-Szent-Gergely atyul öcscsének fia volt. L. Ágop, Gopcsa, Jakab, Szákulá.

Hágopfi. Szam. Ker. II. köt. 681. l. 51 t. L. Jakabfi.

Hálepdsi = Áleppoi. Aleppo helység. Erzsébetvároson Áleppoi, Charib egy család. A Hálepdsi családnév most nincs használatban.

Hálká arab szó, jelentése: valaminek foka (tű) gomblyuk; a hazai örmények haluska, galuska értelemben használják. Veron Chácshigi Hálká-ján. Szam. H. II. köt. 240. l. 19. t. 1813. — Háлка másképpen Rátz Kristóf. Szam. vár. lev. 1803–1326 sz. Háлка a Rátz család gúnyneve volt. Hálká most nincs használatban. L. Rátz.

Hálvádsi. Hálvá, helva arab szó, jelentése: édesség; helvádsi: czukrász. Az örmény nő a hálvá-t (csemege) olvasztott mézből készíti. — Hálvádsi Gulicz. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 126. t. Kihalt család.

Hánákecz. Az örmény *kesz* (*qtu*) szónok jelentése: haj, hajfűrt, a szánszkrit nyelvben: kheszá; án (*uv*) az örményben: talan, telen. Ánkesz: hajatlan (máz cshunéczhogh). Ebből az ánkesz-ből lett a Hánákesz, hánákecz. Mitko Hánákecz. Szam. vár. lev régi összeírás. — Hánákecz Mitko. Szam. Hal. I. köt. 1. l. 7. t. Kihalt család. L. Kopasz.

Hándsul. (O)hán(nesz) és a román ul határozóból = János. — Hándsul Hágop: János Jakab. Szam. H. II. köt. 68. l. 289. t. L. Hándsulovics.

Hándsulovics. A Hándsul névhez még a szláv vic (fi) járult = Jánosi, Jánosfi. A Hándsulovics-ok most Mármarosban laknak. L. Hándsul.

Hánko. Az örmény (O)hán(nesz) és a szláv ko képzőből. (V. ö. Hanka = Janka - János). Ohánnesz Hánko-ián. Szam. H. II. köt. 47. l. 54. t. — Dorothea tuszdêr Hánkoi. Szam. H. II. köt. 94. l. 114. A Hánko név most nincs használatban. — Gajzágó Hánko (zárójelben János). Szam. vár. lev. 1805–946 sz. Tehát Hánko (Jánko) = János. L. Gárábéd, Hánkovics, Mëgêrdics.

Hánkovicz, magyarul Jánosi, Jánosfi. Távít Hánkovicz. Szam. H. II. köt. 29. l. 584. t. — Hánko Ágopsái Hánkovicsián. Szam. H. II. köt. 43. l. 100. t. L. Hánko, Kápdebo.

Hárágá (հարագ) örmény szó, jelentése: maradandó, örök, halhatatlan; Áthánáz. — Hárágá Bogdán. Szam. vár. lev., régi jegyzék. L. Haraga, Haragai.

Háríb, a Cháríb lágyított alakja. Cristianus Novák alias Háríb. Szam. vár. lev. összeírás. Gregorius Christoph alias Háríb. Szam. vár. lev. összeírás. A Novák és Kristóf család is Cháríb: e családok szintén Lengyelországból jöttek. L. Cháríb, Hari, Kristóf, Novák.

Hárig, hájrig (հայրիկ) örmény szó: atyácska, a „hájr khághczhrig“ (հայր քահանայի) rövidebb alakja = Paterius, Patern, Paternius Paternián. — Johanna Hájrig. Szam. Ker. III. köt. 83 l. 53 t. Kihalt család. L. Hájruszep.

Hájrábéd (հայրապետ) örmény szó: családfő, kormányzó, pápa (pontifex). — Cháríb Hájrábéd. Szam. H. II. köt. 40 l. 21 t. Kihalt család. L. Báb, Cháríb.

Hájrágán (հայրապետ) örmény szó: atyai. paternus. — Márkáríd Édelbei Hájrágán-in tuszdêr. Szam. Ház. II. köt. 175 l. jun. 11. 1799 év. L. Hájruszep.

Hájruszep, örmény összetett szó: Háj (atya) és Uszep (József). Háj-Uszep = Józsefatya. — Mitkoin Háruszepe ginê: Háruszep Mihály felesége. Szam. Ker. I. köt. 128. l. 1549. t. — E család először Csik-Somlyón telepedett le, azért Csukczhi, Similovezhi, Somolovezhi nevet is visel: Somolovezhi Áruszep. Erzs. Ker. I. köt. 104. l. A Csiki család egyik ágának Hájruszep az őse. L. Csiki, Gênkhêhár, Fátter. Hájrágán, Similovezhi, Somolovezhi, Totobej.

Háruthiun (հարութիւն) örmény szó: kiszálás a sírból, feltámadás, egyesülés, resurrectio, Ánásztáz. Mint vezetőké név most nincs használatban. L. Áruth(i)un, Pászákász, Zádig.

Hászt (հաստ) örmény szó, jelentése: vastag = Ámbur, Constans, Crassus. — Ászvádur Hásztián. Szam. H. II. köt. 432. l. 32. t. — Hászt Ágop: Vastag Jakab. Szam. Ker. II. köt. 422. l. 101. t. — Ágop hászt Kirkori:

Vastag-Gergely Jakab. Szam. vár. lev. 1784—185 sz.
A „vastag“ a Kirkor (Gergely) család jelzője. — Jakab
Emanuel alias Hászt Gergely. Szam. vár. lev. Jakab
Emanuel fia Gergely volt az első Hászt; az ő fiai már
nem Jakab-ok, hanem Hászt-ok. Sztephán hászt Kirkori
Vêrdzári: Verzár-Vastag-Gergely István. A szamosújvári
timártársulat 1775. évi iratai közt. A Gergely, Hászt,
Vastag és Verzár egy család. A Hászt, Vastag, Verzár
család vezetékneve: Gergely. L. Ámbur, Erős, Gergely,
Jakab, Kirkor, Kosztántin, Máxin, Oxendius, Vastag, Verzár.

Munkál a jó apa...

Munkál a jó apa,
Tétlen nem ül soha;
Övéinek jólléteért
Feláldozza minden percét,
— Odaadná az életét.

Egyetlenegy vágya —
Forró óhajtása:
Gyermekeit felnevelni,
Minden veszélytől megóvni,
S létüknek jövőt szerezni.

És minő nagy öröm
— A mi csak ritkán jön —
A szülőknek, mikor gazdag
Férjet kapnak leányuknak,
S ily frigyre áldást adhatnak.

S ha még ráadásul
A férj nagyságos úr...
Olyan büszkék az öregek,
Alig beszélhetni velek.
— Pedig különben szerények. —

Mert nem kis dolog ám,
Hogy lányuk lett nagysám;
Most rájuk szép kilátás vár:
Nagy urak közt egy asztalnál
Ülhetnek néha — lányuknál.

Lesz is nemsokára
Egy diszes lakoma,
A jó nagyságos asszonynak
Nevenapján, — akkor fognak
Gratulálni a nagy urak.

Meghívó jegyeket
Kell irni eleget;
De csak jól megválogatott
Czimeket — nagyságosakat;
Ez illet meg úri házat.

Nagysága diktálja,
Nagyságos úr írja. . .
De uramfia — mily furesza,
Hogy apját, anyját kihagyja —
Meghívni tán nem akarja? . . .

Szól férje: angyalom!
Én meg nem foghatom,
Hogy apád s anyádnak nevét
Még egy szóval sem említéd;
Talán bizony elfeledéd? . .

Mond neje: oh te rossz!
Ugyan mire gondolsz?
Hisz engem kompromitálna
Jelenlétük, s lehangolna;
Minden kedvem oda volna.

Mert nagyon restelném,
Rendkívül szégyelném:
Hogy a két öreget itten
Nyilvánosan üdvözöljem
S magam azzal kisebbitsem.

. . . . .
Történt ilyen eset,
Ismertem ily szívet. . .
Mivelt lelkü örmény hölgyek!
Legyen intő példa nektek,
Hogy ily bünbe ne essetek.

Kritsa Péter.

Kisebb közlemények.

A legyőzhetlen bölcsész. Dávid, örmény filozofus az ötödik keresztény században élt, és korában „legyőzhetlen“-nek, örmény nyelven „ánhácht“-nak neveztetett. Született Duruperán örmény tartományban Nerken nevű helységében, s a nagy Meszrop és Izsák tanítványa volt. Görögországban, főleg Athénben nyerte kiképeztetését; honnan hazájába visszatérve, Arméniában működött a hatodik század elején bekövetkezett haláláig. Dávid, a legyőzhetetlen örmény bölcsész, Aristotelesnek több munkáját fordította le, s egyszersmind görög és örmény nyelven fejtegette azokat; főleg Aristoteles logikáját. Azonkívül több önálló filozofiai és theologiai munkát is irt. Neumann jellemzése szerint az V. század legkiválóbb neoplatonikusai közé tartozik. Barthélémy-Saint-Hilaire pedig azt mondja róla, hogy művei egyik lánczszemét képezik azon értelmi kapcsolatnak, mely az újkort az ókorhoz köti. Képviselője volt Dávid bölcész, Elő-Ázsiában, a hel-lén filozofiai mozgalomnak, a mint az a klasszikus görög földről — tovább terjedt Kelet felé, s átszármasztott a szellemi műveltség virágzó korában levő örmény nemzetre, s a későbbi századokban az arabok kulturájához vezetett. Örményország is emlékezetes nyomokat hagyott tehát a filozofia történetében! Az ötödik században itt is, úgy Athénben, Alexandriában, Byzáncban tanulták a Plató és Aristoteles bölcséletét. — A nagy szabású németországi (berlini) Aristoteles-kiadás; negyedik kötetében terjedelmes mutatványokat közöl, Dávid, a legyőzhetlen örmény bölcész „komentár“-jaiból.

A szucsávi örmények. F. évi máj. 30-án volt a szucsávi örmények felügyelőségének megválasztása. Mielőtt e választásról szólanék, érdekes előbb említést tenni az ottani nemzeti testületekről. A felügyelőség két testületből áll; egyik a végrehajtó bizottság (5 taggal) és a másik a nagy-gyűlés, mely 7 tagot számlál. A végrehajtó bizottság (választmány) az egyházi ügyeket intézi el és utalványoz 300 frtig. Egyebekben a nagy-gyűlés határoz. Mindkét ülésnek egy ugyanazon elnöke van, ki akkor hívhatja össze ezen gyűléseket, mikor annak szükségét látja. . . A választás napja meg volt határozva. A pap a választás napját az egyházból is kihirdette. Csak személyesen lehet szavazni. Özvegy asszonyok, kik szavazataikat férjeiktől örökölték, képviselhetetik magukat. Vannak szavazók, kik 6—8 órai távolságról is eljönnek vasúton vagy kocsin, mert „Világosítónk szent vallásának ügyei“ ezt megkívánják. A volt elnök nyitja meg az ülést. „Mindenki arra adhatja szavazatát — mondja — kire akarja, csak vegye tekintetbe a nemzet szükségeit.“ Választmányi tagok lettek: elnök Prunkul Várteresz lovag, Gëjiná Gergely, Prunkul Valerián lovag, Hádsi Kristóf, Hádsi György. A nagy-gyűlés tagjaivá választottak: Prunkul Mihály lovag, Botusán János, Gëjiná

Gárábéd, Ándruska János, Lukutz János, Hádsi Gergely és Diákon Gergely. (A Prunkul név kivételével a többi neveket mind megtaláljuk a hazai örmények közt is. A Botusán név helyett Bocsáncti, Géiná helyett Hávult = Cheult használunk).

Az ázsiai örmények. Dr. Czirbusz Géza, a „Magyar Állam“ egyik nem régen megjelent számában „Törökök és görögök“ cím alatt ezeket mondja: „A törökökön kívül a görögök és örmények számottevő nemzetiségek Kis-Ázsia földjén. Amazoknak száma egy millió, ezek meghaladják az egy milliót (1,160.000). Mindketten az országnak munkás és polgárosító elemét képviselik. Kezükben van az ország ipara, kereskedelme, pénzügye és valószínűleg jövője is. Az örményeket hol az iráni, hol a szemi népekhez számítják, Sárga bőrük, sötét hajuk, kampos orruk, de különösen szemük állása és husos nagy szájuk inkább a szemi jellegre vallanak. Kis-Ázsiában nehézkesek, hizásra hajlók, serények, vállalkozó szelleműek, kitartók, takarékosak. Némelyek katolikusok, de a legtöbb nem-egyesült. Különös tehetségük van a pénzüzetekhez; azért bankárok, kérepenesek és pénzváltók a városokban, szatocok a vidéken. Sok városban elfogadták a török nyelvet, habár otthon és egymás között örményül beszélnek. Sokat költenek iskoláikra és jótékony czelokra. Erejük összetartásukban és vallásuk iránti hűségükben rejlik, de ki kell emelnünk testi jellegüknek rendkívüli szívosságát is. . .

Mi ujság az örmény világban?

Örmény nevelőintézet Genf-ben. Berberían Retheosz, ki 20 évig volt Konstantinápolyban egy jönevű intézetnek igazgatója, Genfben (Boulevard des Philosophes 8) azon örmény tanulók számára, kik egyetemre vagy akadémiára iratkoztak be, nevelőintézetet állított. Az Ázsiából jött örmény ajkú tájékozatlan tanulóra nemcsak felügyel ezen intézet, hanem választott szaktárgyában még utasításokat is ad. Eddig már 17 növendéke van ennek a nevelőintézetnek. Berberían, intézete növendékeinek az örmény nyelv és irodalomból előadásokat is tart.

Kiköltöztető társaság. Londonban angolokból „Armenian Rescue Fund“ cím alatt egy társaság alakult, melynek nemes czélja az, hogy Török-Örményországból tömegesen kiköltözteti ki az örményeket Perzsiába vagy Oroszországba... és gondoskodik arról, hogy ezek itt munkát kapjanak, a gyermekek pedig tanításban részesüljenek.

A moszkvai Lázárevféle örmény akadémiának jeles igazgatója: Khánánian György meghalt. A tanügy terén kifejtett tevékenységével az orosz közoktatásügyi miniszter elismerésére érdemesült. E tehetséges tanférfiú tollából a lapok sok örmény tárgyú cikket hoztak. . .

Örmény árvaintézet. Cyprus sziget fővárosában: Nicosiában ipariskolával összekötött árva-intézetet alapítottak az örmények. A növendékek benn az intézetben tanulnak; a tanfolyam nyolcz évig tart. Örmény, török és angol nyelv kötelező, a görög és francia önkénytes. Fizetésért felvesznek az intézetbe külsőket is. A külső tanuló évi 150 frtért kap élelmet és ruhát; taneszközökkel is az intézet látja el a külső tanulókat is. A londoni örmények 1400 és a párisiak 900 frttal járultak az intézet alapítókéjének gyarapításához. Az intézet czime: The Treasurer of the Armenian National Orphanage, Nicosia. (Cyprus).“

Az örmények érdekében tartott gyűlés. Londonban f. évi május 20-án igen népes gyűlést tartottak a herfordi anglikán püspök: dr. Persvali elnökelt alatt. Henri Szémerszeth, Lepsziusz tanár és Sármétán atya beszéltek ezen a gyűlésen. Sármétán atya megemlékezett 1895 és 1896-ban történt borzasztó örmény mészárlásokról és ezen hō ohajtásának adott kifejezést: Vajha a nemegyesült örmények visszatérnének a kath. egyház kebelére és így valószínűleg meg szentséges Atyánk, XIII. Leo pápa legfőbb vágyát... És ez annál csodálatosabb, mert Sármétán atya ezen ohajtását olyan gyűlésben fejezte ki, melynek anglikán püspök volt elnöke...

Örmény árvák Olaszországban. Rómából ezeket írják: A mint különböző tájakra küldöttek örmény árvákat, úgy vitt néhány héttel ezelőtt egy öröminy kisasszony 22 örmény árvát Konstantinápolyból Rómába. Az árvák nagyrésze a „Recanati“-ban levő árvaintézetbe helyeztetett el, mely intézetnek az olasz jótékonyok azért adott életet, hogy az örmény nemzet jövő sarjadékainak menhelyet adhasson. A „Recanati“-intézet igazgatója a velencei mechitharista-congregatió egyik jelentékeny tagja: Szeptehián Dániel, ki nemcsak az árvák erkölcsi és szellemi előhaladásáról gondoskodik, hanem őket az örmény nyelvre is tanítja, hogy — ha majd visszatérnek hazájukba, hazájuknak és nemzetüknek hasznára lehessenek. — A mondott 22 árva közül kilenczet a római „Szt.-Fülöp“-ról nevezett árvaintézet fogadott be, kik közül 3 Konstantinápolyból, 3 Malathiából, 2 Bálékheszerből és egy Mársból való. A legkisebb 9 és a legnagyobb 12 éves. Rokonszenvvel, szeretettel fogadták ezeket az árvákat; felírták neveiket, szülőhelyeiket. És habár ezen utóbbi intézet növendékeinek legnagyobb része olasz, az örmény árvák iránt nagy szeretetet tanusítanak. Nemcsak megengedik, de sőt megkivánják tőlük, hogy szabad idejük alatt egymás közt örményül beszéljenek. Mivel több örmény pap van Rómában, örmény misére viszik őket. Szóval gondoskodnak arról, hogy örmény nyelvüket el ne felejtsek és majdan örmény szertartásuk megtartásával térhessenek vissza hazájukba...

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújvárt, Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája.
